

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. XIII. Valet Matrimonium, contractum coram proprio Parocho unius
contrahentium, etiam in aliena Parochia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

non præmissa diligentia, & licentia (ut superius adhuc diximus) quamvis aliquando Matrimonia sic contracta valeant.

Nec valet dicere: invalida est licentia Parochi contra præceptum Tridentini; nam in primis fieri potest, ut Parochus concedat licentiam, salvo Decreto Concilii, sive supponens, quòd Sacerdos, cui dat licentiam servabit servanda ex dicto Decreto. Et quidem si conditionatè concedat, clarum est, quòd licentia non valeat, & per consequens nec Matrimonium, deficienti conditione. Sin autem absolutè, intendens equidem observationem Tridentini, valet licentia, & per consequens Matrimonium, estò Sacerdos non observet Tridentinum.

462. Sed quid, si Parochus ipse non intendat observationem Tridentini; sed positivam transgressionem? Respondeo: sicut ipsius assentientia contra illam prohibitionem, non est invalida, quia est simplex prohibitio, ut dictum est; ita neque invalida erit ejus licentia, & per consequens assentientia alterius Sacerdotis, cui licentiam assistendi concessit. Atque hæc tenent de Parocho vagorum. Pergo ad alias difficultates, & quæro primò: utrum sit necessarium ad Matrimonii valorem, ut assistat proprius utriusque contrahentis Parochus. Secundo; an valeat assentientia in aliena Parochia. Hæc est nostra resolutio.

CONCLUSIO XIII.

Valet Matrimonium, contractum coram proprio Parocho unius contrahentium, etiam in aliena Parochia.

463. UT à certis exordiamur: quotidiana praxis clamat, non esse necessariam præsentiam utriusque Parochi, quando contrahentes sunt ex diversa Parochia, sed satis esse unum ex illis. Nam Tridentinum nihil aliud requirit, quam ut Matrimonium contrahatur, præsentè Parocho; quod tunc fit, quando coram uno ex illis contrahitur.

Quamvis enim quoad reliqua Sacramenta, Parochus alterius contrahentis, non fit utriusque Parochus; secus tamen quoad Matrimonium, ratione connexionis, eò quòd Matrimonium non nisi inter duos consistere possit; arg. leg. 10. ff. Quemad. servit. amitt. in principio: Si communem fundum ego & pupillus haberemus: licet uterque non uteretur, tamen propter pupillum & ego viam retineo. Ubi Gloss. verb. Et ego Quia, inquit, individuum est, idèque aut tota retinetur, aut tota amittitur. Cum ergo Matrimonii contractus individuum sit, ita ut ab uno sine altero iniri nequeat, eo ipso quòd

quis est Parochus ad conjungendum unum, per necessariam connexionem erit ad utrumque.

Et confirmatur (inquit Sanchez supra n. 4.) quia re concessa, omnia necessaria ad illam comparandam conceduntur; l. 2. ff. de Jurisd. om; Jud. ibi: Cui jurisdictionis data est, ea quoque concessa videntur, sine quibus jurisdictionis explicari non potuit. Et cap. Præterea, de Offic. deleg. in fine, ibi: Ex eo, quòd causa sibi committitur, super omnibus, quæ ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipit potestatem. Ergo cum proprio Parocho committatur, suum Parochianum Matrimonio conjungere, censetur etiam commissum, alienum cum suo conjungere, cum hæc necessario connexa sint. Hæc ille.

Sed contra, dicit aliquis: hæc non vincunt, seclusa praxi. Quippe probandum restat, uni soli Parocho committi, suum Parochianum Matrimonio conjungere subdito alterius Parochi. Sicut enim denuntiationes tali casu faciendæ sunt ab utroque Parocho, ut patet ex Trident. sess. 24. de Matr. c. 1. ibi: Ter à proprio contrahentium Parocho... publicè denuntietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum. Ubi loquitur Concilium in plurali dicens: Contrahentium, & non in singulari: Contrahentis: cur itidem uterque Parochus non debeat assistere, cum eodem modo loquatur in Decreto irritante: Qui aliter quam præsentè Parocho... Matrimonium contrahere attentabunt? Ubi etiam loquitur Concilium in plurali de contrahentibus, & non in singulari de contrahente aliter, quam præsentè Parocho: ergo similiter hoc Decretum requirit præsentiam utriusque Parochi, quando contrahentes sunt diversarum Parochiarum.

Respondeo neg. Consequentiam. Rationem do disparitatis: quia denuntiationes non sunt quid individuum, sed commodè diversis in locis, & diversis temporibus fieri possunt, & conveniens planè ad finem earum est, ut fiant in utraque Parochia, per consequens ab utroque Parocho; quippe in aliena Parochia minus noti sunt contrahentes, ut faciliè impedimenta, si quæ subint, possint aperiri, qui est finis denuntiationum. At verò contractus Matrimonii individuum est, ita ut ab uno sine altero fieri non possit, ut Omnes fatentur, & idèò Parochus unius, est etiam quoad istum actum Parochus alterius; adeòque dum unus Parochus assistit, assistit Parochus utriusque; porò dum unus Parochus denuntiat, non propterea Parochus utriusque.

Immo, inquis, utriusque; quia, ut jam dictum est, Parochus unius est Parochus utriusque. Fateor; sed respectu Matrimonii, non denuntiationum.

464. Confirmatur. L. 2. ff. de Jurisdia.

Cap. 5. de Offi. deleg.

465. Objectio.

466. Solutio.

467. Solutio impugnatur.

Sed

Defenditur.

Sed hoc est, quod quaeritur, reponit quipiam, & probatum oportuit, non suppositum. Respondeo: jam probavimus ex eo, quod unus actus sit individuus, alter autem omnino divisibilis seu dividiuus.

468.

Replicatur.

Contra, replicas; tamen si Matrimonium sit actus individuus; equidem si Ecclesia voluisset; potuisset requirere praesentiam utriusque Parochi ad majorem dandam auctoritatem illi contractui; & quamquam denuntiatio sit actus dividiuus; equidem, si Ecclesia voluisset, sufficere potuisset denuntiatio unius Parochi. Cum ergo sit unus & idem modus loquendi utriusque Decreti, cur non sit eadem necessitas utriusque Parochi respectu denuntiationis, & respectu Matrimonii?

469.

Diluitur.

Respondeo; praxis est optima legum interpretis, illa autem diversimodè interpretatur haec Decreta, ut nemo dubitat; igitur & nos ita debemus ea interpretari, quidquid sit de iuribus, à Sanchio praallegatis, quæ, ut verum fatear, non ostendunt omnimodam necessitatem hujus diversæ interpretationis; sed solum aliquam congruentiam; quare potius Ecclesia circa Matrimonium decreverit sufficere praesentiam unius Parochi; fecerit quoad denuntiationes.

Decl. Card.

pro communi

sententia.

Atque de hac differentia circumfertur Declaratio Cardinalium ad sess. 24. de Matr. c. 1. n. 1. sequentis tenoris: *Quando Matrimonium contrahitur inter duos de diversis Parochiis, debent in ambabus fieri denuntiationes. Et quando Matrimonium contrahitur inter virum, qui sit de una Parochia, & mulierem de alia, sufficit si contrahatur coram Parocho proprio mulieris, vel coram Parocho in Parochia viri*

470.

An Parochus

in aliena Pa-

rochia possit

valide assis-

tere.

Verum ex hac, & similibus Declarationibus, quas statim adduco, videtur probari oppositum secundæ partis Conclus. videtur, inquam, probari, Parochum in aliena Parochia non posse valide assistere; quod docet Pontius supra c. 16. ubi n. 3. ad quaestionem: *Quis contrahentium Parochus debeat assistere Matrimonio?* Sic respondet: *Et quidem dum librum de impedimentis primo in lucem emisi, mihi persuasi, sufficere quemvis Parochum ex duobus contrahentium, & ita Parochum viri in Parochia feminae, & e contra posse illos jungere Matrimonio.*

Sanchez.

In eam sententiam inductus fui, quia existimavi de eo extare Declarationem Card. prout nonnulli asserunt, qui tamen ejus verba non referunt. Sic etiam sensit Tho. Sanchez lib. 3. disp. 19. n. 11. cum Aliis, qui & docet esse Declarationem Cardinalium.

471.

Negat Pon-

tius,

At re maturius consideratâ (prosequitur idem Auctor n. 4.) longè verius videtur, proprium Parochum, qui assistere Matrimonio debet, esse eum, qui Parochus pro-

proprius est alterius ex contrahentibus, in ea Parochia, ubi contrahitur. Itaque in Parochia viri, erit Parochus viri, in Parochia feminae, Parochus feminae. Sic Navar. Summa c. 25. n. 144. Zaval. q. 604. n. 6. Ludov. Lopez 2. p. Instrud. c. 86. n. 1. Præterea, & 2. p. de Matr. c. 39. Salred. in p. xi c. 73. vers. 14. in nova editione, Eran. Rod. 1. part. Sum. c. 218. n. 5. Henriquez l. 11. de Matr. c. 3. n. 2. & Alii.

Extant apud me pro hac sententia Card. Declarationes. Prima Brugensis Episcopo: *Usi quando vir ad dandum accessit pro contrahendo, & consummatione Matrimonii, is proprius Parochus sit, qui natus est, & illis benedictionem Sacramentalis daretur de jure. Habetur l. 1. Declarat. h. l. Secunda Episcopo Leonensi: *Usi proprius Parochus sit, qui uxoris Parochus est, immo uxoris contrahitur, vel ejus Parochus ut supra in una Brugnensi, benedictionem debeat, non obstante quacumque contraria, etiam immemoriali. Tunc in hoc casu, quando scilicet contrahatur versarum Parochiarum, sufficit praesentia Parochus mulieris, qui interfuit Matrimonii, idem fol. 167. Quibus consonat etiam Concilium Colonienle sub Paulo 3. c. 2. quod idem sentire videtur. Hactenus Bullas.**

Et occurrens responsioni cuiusdam Declarationis, sic ait n. 5. *Et quaeritur, quando existimaverim ad has Declarationes respondere posse responderi; in illis sententia sufficere Parochum uxoris, quando contrahitur in Parochia uxoris, non adhiberi præcisè requiri, quod eo ipso dicant, tantum sufficere, non vero negari, quin aliter possit esse praesens: hoc tamen responsum mihi videtur refelli, ex earum Declarationum verbis rectè consideratis.*

Nam quaestioni propositæ, quibusmodus esset in Parochia feminae v. g. proprius Parochus, respondent Brugensis proprium Parochum esse uxoris, quibusmodus Parochia uxoris. Cumque Concilium contrahendum coram proprio Parochio Congregatio declaret, illum esse proprium Parochum, manifestè sequitur, eorum non posse contrahi Matrimonium.

Expendo etiam, in 2. Declaratione dictum esse, Parochum uxoris esse, qui in Parochia benedicere sponso debet. Nam verbum: *Debet.* Non ergo alius potest, nisi Parochus viri in Parochia feminae, alius non uterentur Cardinales verbo: *Debet benedicere;* siquidem & alius etiam potest.

Expendo etiam in eadem secunda Declaratione, proprium Parochum, qui interesse & benedicere debebat, unum & eundem esse. At solus benedicit proprius ejus Parochus.

chus, id quod etiam fatetur idem Tho. Sanchez disp. citata n. 19: Cujus commoda discriminis ratio assignari non potest, cum Parochus sit de essentia Matrimonii, benedictiones vero nequaquam.

Nec vero his obstat Declaratio aliqua; non enim video ejus verba ab Auctoribus referri, & Tho. Sanchez illam referri scribit à Navarri. At Navarrius Consilio citato (scilicet lib. 4. Consil. in 1. edit. tit. de Sponsalibus, consilio 52. in 2. autem editione tit. de Claud. despons. consil. 4. n. 1.) illam non refert, sed tantum dicit se audire aliquos ita dicentes, quo adhuc rumore non obstante, ille in oppositam sententiam inclinat. Usque adhuc Pontius pro sua opinione.

475. Subscribo verba Navarri: Respondeo 1. quod decisio hujus questionis pendet ex intellectu illorum verborum Concilii Tridentini, quibus requiritur ad valorem Matrimonii presentia Parochi, vel alius Sacerdotis, de licentia ipsius, sive Ordinarii, & ex intellectu verborum, quibus Congregatio Illustrissimorum Cardinalium cum assensu Papæ declaravit præfata verba, cum dubitaretur, utrius Parochi presentia requireretur, quando vir & mulier sunt diversarum Parochiarum.

Secundo dico; quod quia incivile est, judicare de lege, nisi ea tota perspecta; ita non potest aptè responderi huic questioni, nisi perspectis omnibus verbis, quibus constat Declaratio illa præfatorum Illustrissimorum.

476. Tertio; quod ego à fide dignis accepi, quod Declaratio præfatorum DD. Cardinalium, constabat ex verbis, quæ significant id, quod adjeci in Man. Confess. scilicet sufficere Parochum mulieris, cum in ejus Parochia contrahitur, & Parochum viri, cum in ejus Parochia contrahitur. Nunc autem subaudio præfatum Congregationem declarasse, quod presentia Parochi unius contrahentium sufficit, in quacumque Parochia contrahatur.

Quarto dico; quod si per priora verba declarant, arbitror non sufficere presentiam Parochi viri, si contrahatur in Parochia feminae, neque è contrario, si contrahatur in Parochia viri. Si vero declarant per verba posteriora, arbitror sufficere alterum Parochum, in quacumque Parochia contrahatur.

477. Quinto; quod prior Declaratio in dubio mihi videtur esse germanior verbis, & menti Concilii. Tum, quod secundum illa neutri Parochorum datur auctoritas in aliena Parochia, per aliam vero sic: quod ægrè conceditur in his, quæ pertinent ad forum exterius, cum præjudicio tertii. Tum, quod duplex ratio secundum primam interpretationem concurret; scilicet, quod est Parochus

alterius contrahentium, & contrahitur in Parochia sua; & secundum alteram unam tantum, scilicet, quod est Parochus alterius contrahentium, & duo vincula sunt fortiora uno. Tum, quod Parochus, in ejus Parochia contrahitur, videtur quadamtenus esse Parochus utriusque contrahentium, alterius quidem propriè ratione domicilii vel habitationis, alterius vero ratione contractus Matrimonii, juxta cap. fin. de Foro competentis. Hactenus Navarri.

478. Qui si modò viveret, nec unam nec alteram Declarationem multum curaret, cum post Decretum Urb. 8. de quo alibi meminimus, de neutra constet, quod sciam, authenticè, adedque nec una nec altera efficaciter aliquid probet.

Interim respondeo ad Declarationes, à Pontio supra relatas: in eis sermonem esse, non de nudo & quasi privato contractu Matrimonii coram Parocho & testibus in ædibus privatis; sed de Matrimonio solemnibus, id est, de Matrimonio, quod contrahitur in Ecclesia, cum debitis solemnitatibus, ab Ecclesia præscriptis, & præsertim cum benedictione Sacerdotali, cujus 1. & 2. Declaratio expressè meminerunt; jam autem hæc benedictio nequit dari à Parocho in aliena Parochia; quia, ut bene notat Sanchez sup. n. 19. celebratur à Sacerdote inter Missarum solemnias, & ita cum quodam quasi strepitu judiciario, qui strepitus, ut patet in Ordinibus Sacris, prohibetur in aliena Parochia seu diecepsi. Atque hæc est commoda discriminis ratio inter contractum, & benedictionem.

Aliter respondet Sanchez ad has Declarationes sup. n. 12. videlicet, ne alteri Declarationi, de qua meminit Navarrius, adversentur, intelligendas esse de consilio: expedit enim eum Parochum Matrimonio assistere, in ejus Parochia celebratur.

Nec obstat verbum: *Debet*; quia id in jure habet duplicem significationem. Aliquando importat stricti juris debitum, aliquando debitum decentiæ & honestatis, ut patet ex Gloss. can. 1. 25. q. 1. verb. *Oportere*, ubi sic ait: *Hoc verbum, Oportet, est verbum honestatis, sic ponitur 19. q. 1. c. 1. sicur hæc dictio: Debet, quandoque honestatem designat, ut extra de Despons. impub. Tua, quandoque est verbum officii, ut 25. dist. Unum, quandoque est verbum necessitatis, ut 3. q. 9. Non oportet.*

Jam autem magis congruum est, ut assistat ille Parochus, in ejus Parochia contrahitur. Atque hoc & non aliud probant rationes Navarri supra adductæ, ut bene notavit Sanchez sup. ibi. Ad secundum (quod erat secunda ratio Navarri, quam vide sup. n. 477.) dic, solum probare, majori & jure &

T r r t ratione

478. Resp. ad Decl. Car. à Pontio adductas.

Alia responsio ex Sanchez.

479. Verbi: Debet, in jure habet duplicem significationem.

Magis congruum est, ut assistat Parochus loci.

Sanchez.

ratione assistere debere Parochum, in cuius Parochia Matrimonium celebratur.

480. De hac congruentia intelligitur Rit. Rom.

Et de hoc debito majoris congruentia: seu honestatis, intelligo Rituale Rom. titulo de Sacram. Matr. ubi sic ait: *Est autem proprius Parochus, qui adesse debet, is, in cuius Parochia Matrimonium celebratur, sive viri, sive mulieris.* Vel dic, intelligendum esse de Parocho, qui non solum debet adesse contractui; sed etiam debet nuptias benedicere, juxta dictas Declarationes.

481. Parochus potest absolvere suos subditos in aliena Parochia.

Et quoniam communiter idem Parochus est, qui adest, contractui, & qui nuptias solemniter benedicit, hinc bene statuitur, ut is Parochus adit, in cuius Parochia Matrimonium celebratur, utpote qui solus possit sponsos benedicere.

Ergo & ipse solus validè potest assistere, neg. Consequentia; quia Tridentinum, quod induxit vel renovavit presentiam Parochi, tanquam necessariam ad valorem, non aliud requirit, quàm ut Matrimonium celebraretur presentè proprio Parocho; jam autem per hoc, quod contrahens, vel contrahentes sint in aliena Parochia, Parochus domicilii non definit esse proprius eorum Parochus.

482. Probatio ultima part. Conclus. Sanchez. Coninck. Dicastillo. A veria. Herinx.

Alioquin non posset ipsos ibi absolvere à peccatis, quod constat esse falsum. Et sicut illa absolutio, aut dispensatio, & similis actus jurisdictionis voluntariae, exercetur in aliena Parochia vel diocesi, absque præjudicio tertii, quia Parochus vel Ordinarius alienæ Parochiæ, vel diocesis, non habet justam causam querelæ; ita quoque absque præjudicio ejus, proprius Parochus vel Ordinarius ibi assistit Matrimonio suorum Parochianorum aut diocesanorum; quia alter non habet justam causam querelæ.

483. Quia sit jurisdictionis, & necessaria, quæ scilicet habet contradictorem, & inter contententes exercetur, redditurque in invitos; & dicitur contentiosa, quia actor con-

tendit contra reum: dicitur autem contentiosa; quia reus in iudicium vocatus tenetur ibi respondere, & redditur in invitos.

Altera autem est voluntaria; manumissio, & admissio, & alii similes actus; hi enim expediuntur coram iudicibus, & dicuntur voluntariae jurisdictionis, quia non fiunt in invitos subditis, sed solum voluntibus; nec petunt iudicium tribunali sedentem.

Quandoque tamen iurisdicção voluntaria assumit naturam contentiosam, & reducitur ad contentiosam, quando scilicet, non cum causâ cognitione exerceri potest, sed in manumissione exercenda per Manceum in qua requiritur causâ cognitio, in Sanchez sup. n. 7.

Et n. 8. sic ait: hoc distat inter jurisdictiones, quod contentiosa exercetur à iudice extra proprium territorium, & dicitur illius injuriam inferat: voluntaria autem potest ubique exerceri; non inferat enim causâ cognitionem, nec petat iudicium tribunali sedentem petat, non est in territorio alieni territorii merito consequenda, sed suo, per alienum iudicem, erga illos subditos, exercetur. Habetur expressè de ff. de Offic. Procons. *Omnis Provincialis Prætorum quam irrem egredi fuerint, habent jurisdictionem, sed non contentiosam, sed voluntariam in eccle manumitti apud eos non sunt iura, quam servit, & adoptions fieri.*

Jam autem assistentia Matrimonii, si est actus jurisdictionis, hinc equidem contentiosa, sed voluntaria, ut patet ex parâ dictâ.

Cur ergo nequeat exerceri extra proprium territorium? Respondet Pontius sup. n. 8. *Non habet terventit iurisdicção ulla voluntaria, sed da presentia; neque assistentia illa est voluntariae jurisdictionis.* Deinde doctrina de exercitio jurisdictionis extra proprium territorium, eadem est, quatenus iustè alius diversè territorii conquiri non potest: ut hic iustè potest Parochi querela esse potest, & sequitur præjudicium. Non ergo est eadem iurisdicção voluntaria, & de assistentia Parochi. Hæc ille.

Sed contra: nos non dicimus illam contentiosam esse actum jurisdictionis, sed sit de quo disputavimus Conclus. 9. pontius jurisdictionis voluntariae (cum in solis subditos volentes exercetur, nec petat iudicium tribunali sedentem, sed sine omni causâ cognitionem, sed sine omni strepitu aut pompa exteriori, Parochus potest, assistere) quam contentiosam, quidam dicat Pontius sup. n. 10. ibi: Non enim est hic actus jurisdictionis voluntariae, immo cum versetur præjudicium tertii, potest peti.

B O Sacramentum Matrimonii

pertinere deberet ad contentiosam, sicut Panormitanus docuit de legitimatione, quoties est in præjudicium tertii, esse contentiosam. Hæc ille.

487. Sed interrogo ego: nonquid etiam Panormitanus docuit, illam assistentiam esse in præjudicium tertii? Et quomodo potest esse in præjudicium tertii, cum Parochus assistens utatur jure suo? Qui autem utitur jure suo, etiam cum damno tertii, nemini præjudicat: est enim præjudicium propriè, non qualecumque damnum, sed illatum injustè. Probandum ergo manet Pontio, Parochum assistentem Matrimonio sui parochiani in aliena parochia, injustè inferre damnum; vel si ipse asserendo probavit, ego negando reprobavi.

Non potest autem hoc probare, nisi probando, cum non esse proprium Parochum in aliena Parochia, cujus oppositum constat in Sacramento Pœnitentiæ. Dicit quidem n. 9. non sumi idoneum argumentum ab uno Sacramento ad aliud, sed in unoquoque Sacramento spectandum esse, quid decretum sit. Dicit id quidem; sed quomodo probat, in Sacramento Matrimonii aliud decretum, esse, quàm in Sacramento Pœnitentiæ?

Ex Declarationibus, inquis, Cardinalium. Sed ad has supra respondimus. Item ex Concilio Colonienfi sub Paulo 3. c. 32. quod idem sentire videtur.

488. Est autem Concilium secundum, sub Adolpho Archiepiscopo celebratum, ubi citato sic lego: *Fit sepe, ut dum Pastor alter alterius ovile invadens, copulat virum & feminam, sibi non subditos, absque Episcopi licentia, ut unus fiat duarum maritus, & contra una mulierum uxor. Ideo sub pœnis & censuris canonicis, statuimus & ordinamus, ut nemo Parochus vel Presbyter auste sibi non subditos copulare, nisi sit alter alterutrius Parochus proprius, & Pastoris alterius dimissorias literas acceperit, nec nisi in utriusque Parochia trine proclamationes tribus diebus festis à se invicem distantibus, ad populi frequentiam præcesserint.* Ergo Concilium idem sentire videtur, quod Declarationes Cardinalium.

489. Respondeo: si Concilium idem sentire videtur, quod Declarationes Cardinalium; ergo Declarationes Cardinalium nullatenus contrariantur nostræ Conclusi. quippe Concilium loquitur de Pastore, qui copulat virum & feminam, sibi non subditos; nostra autem Conclusio loquitur de Pastore, qui copulat suum subditum seu parochianum, cum subdito seu parochiano alterius Parochiæ, quod in illo Concilio non prohibetur, ut patet ex his verbis: *Nisi sit alter alterutrius Parochus proprius, & Pastoris alterius dimissorias literas acceperit.*

Porro in qua Parochia debeat contrahi, viri vel mulieris, propria vel aliena, ibi non statuitur.

Sed nec ipsa acceptio literarum dimissorias amplius est in usu, saltem per totam Ecclesiam, nec puto unquam fuisse. Quippe Concilium istud tantum fuit provinciale; neque constat, unquam à tota Ecclesia fuisse receptum.

Omitto: quòd ad summum ex isto Concilio probetur, esse illicitum contrahere coram proprio Parocho in aliena Parochia, quandoquidem eo tempore Matrimonium contractum, etiam sine ullo Parocho, fuerit validum; quoniam celebratum fuit istud Concilium sub Paulo 3. ante decretum irritans sub Pio 4. Hic autem quaerimus; an Matrimonium tale foret invalidum, quidquid sit de licito, de quo postea. Itaque illud Concilium nullatenus favet sententiæ Pontii.

Sed neque ratio, quam adducit n. 7. ex Navaro supra; quia sequeretur dari auctoritatem Parocho in aliena Parochia. Quod tamen in his, quæ pertinent ad forum exterius, ægrè admittendum est, maximè cum præjudicio tertii, nisi expresso jure concedatur, c. *Lugdunensis*, 7. q. 2. & Clement. 1. de Privil. Cùmquæ Concilium Trident. id expressè non concedat Parochis in aliena Parochia, tantum credendum est id fuisse concessum, quod in jure sine præjudicio tertii concedi potest. Hæc ille.

Respondeo; non debet Concilium id expressè concedere Parochis, ut Matrimonium valeat; sed debet expressè id ipsis negare, ut Matrimonium non valeat, quandoquidem Decretum istud irritans, tanquam correctorium juris antiqui, sit strictè interpretandum; cum ergo ante Decretum Parochus proprius in aliena Parochia validè assisteret, ostendi debet, ubi Trident. expressè revocet illam potestatem; alioquin, quidquid sit de licito, Matrimonium erit validum. Sicuti Collatio Ordinum in aliena diocesi, absque licentia Ordinarii, de qua loquitur d. c. *Lugdunensis*, & administratio Eucharistiæ ac Extremæ Unctionis, quæ fieret à Religioso, absque licentia proprii Parochi, de qua loquitur D. Clement. 1. de Privilegiis, valent, quàmvis sint illicitæ.

Unde hæc ratio adducitur à Sanchio sup. n. 17. pro opinione, quæ docet, Parochum proprium peccare, assistendo in aliena diocesi, & esse puniendum; quia, inquit, Parochus tenetur auctoritatem & approbationem publicam Ecclesiæ nomine præstare Matrimonio; hanc autem licitè præstare nequit in aliena Parochia, quia pertinet ad jurisdictionem quasi contentiosam, cum præstari debeat tanquam à publica persona.

T t t 2 Et

490. Ad summum ex d. Concil. sequitur esse illicitum contrahere.

491. Ratio pro sententia Pontii ex Navar.

Ostenditur ei non favore.

492. Adducitur à Sanchio ad probandum Parochum peccare.

Confirmatio.

Et confirmatur; quia Episcopus nequit absque peccato conferre Ordines suis subditis in aliena dioecesi, sine licentia Ordinarii illius loci, ut constat ex Trident. sess. 5. de Reform. c. 6. idque non alia ratione, nisi quia collatio Ordinum est actus jurisdictionis quasi contentiosae, cum fieri debeat auctoritate Pontificia; ergo similiter non poterit Parochus extra Parochiam assistere Matrimonio, cum auctoritate publica fundatur sit.

493. *Resp. Sanchez ad art.*

Respondet Sanchez sup. n. 19. negando, spectare hoc ad jurisdictionem quasi contentiosam. Nec, inquit, obstat, fieri tanquam a persona publica; quia etiam jurisdicatio voluntaria exercetur licite, tanquam a persona publica, extra proprium territorium.

Resp ad confirmationem.

Ad confirmationem negat, eam esse rationem: sed ratio est, teste Covar. lib. 3. variarium c. 20. n. 9. quia Ordines sacri conferuntur ab Episcopis, celebrantibus divina officia, indutisque vestibus Pontificiis, & ita cum quodam strepitu judiciario: quare primam Tonfuram poterant Episcopi in aliena dioecesi conferre, quia is strepitus necessarius non erat: hodie autem nec primam Tonfuram conferre licet, propter prohibitionem Trident. sess. 6. de Reform. c. 5. quod id prohibuit, ne dioeceses confunderentur. Hæc ille.

Igitur ratio illa Pontii, quæ etiam est Navarri, nequidem probat illam assistentiam esse illicitam, quantum minus esse invalidam?

494. *Alia ratio pro sententia Pontii.*

Alia ratio Pontii hæc est: Quia si vir est in Parochia feminae, cum sit proprius Parochus feminae, & existens in sua Parochia, satis consultum Matrimonio est, cum ratione connexionis possit utrumque conjungere. Si verò uterque extra suam Parochiam velit contrahere, si peregrinantur, habent Parochum illum, in cujus Parochia commorantur, ut jam supra à nobis demonstratum est. Non ergo est ulla ratio, quæ cogit asserere, Parochum in aliena Parochia posse conjungere Matrimonio. Hæc ille.

Ratio pro nostra sententia.

Respondeo: ratio jam supra assignata est, quia Parochus in aliena Parochia est proprius Parochus suorum Parochianorum, ut patet ex Sacramento Poenitentiae, Eucharistiae, & Extremæ Unctionis, quæ potest ibi valide & licite eis administrare, nihil autem aliud requirit Tridentinum ad valorem Matrimonii, quam ut assistat proprius Parochus, & nuptiam extat decretum prohibens illam assistentiam; ergo valet & licet.

495. *Rejicitur ratio Pontii.*

Et verò fieri potest, quod in sententia Pontii non satis sit consultum Matrimonio; v. g. si Parochus loci, in quo volunt aliqui contrahere, nolit assistere, nec dare alteri licentiam assistendi, & periculum sit in mora; adsit autem Parochus alterius loci, in

quo una, vel utraque pars, habet domicilium; qui secundum nostram sententiam possit assistere, etiam invito Parocho loci in quo contrahitur.

Deinde: quod ait Pontius, à se demonstratum, peregrinos habere Parochum illum, in cujus Parochia commorantur, non possum credere; nec aliquis credit, qui diligenter consideraverit ea, quæ supra contra hanc opinionem dicta sunt.

Imò nec ipse Pontius posset credere, si adhuc viveret, & diligenter attendere, quæ scripsit eodem libro c. 29. n. 9. & c. Illud (inquit n. 9.) addendum est; non tantum valere licentiam, concessam à Parocho vel Ordinario, ut in sua Parochia vel dioecesi alter eos conjungat; sed etiam, si communus obeat in aliena dioecesi. Pontius quæ exulare Salmanticam, vellegam aliquam femina Salmanticensi contra Vallisoletum, eoque illam adduci vellet, concessa ab Ordinario Salmanticæ, & Parocho Vallisoletanus eos conjungere Matrimonio, valet. Hæc ille.

Ego autem quæro: Parochus Vallisoletanus indiget illa licentia, ut eo valeat licite conjungat Matrimonio? Si demonstratum est à Pontio, Parochum loci in quo morantur peregrini, esse proprium, demonstratum est, Parochum Vallisoletanum in casu proposito posse valide & licite eos conjungere, absque licentia Ordinarii Salmanticensis. Ergo frustra hic disputatur, an licentia illa valeat, quæ sine valeat, si non, valet & licet Matrimonium.

Sed placet audire Pontium, ulterius disputantem de hac licentia. Scio, inquit, concessisse Navarri lib. 4. Concl. 37. negat enim Parochum extra suam Parochiam, aut Episcopum extra suam dioecesim, contrahendis Matrimonio, non posse interesse posse. Id tamen, quod supra placet; & docet Thom. Sanchez lib. 2. p. 1. 2. de Matr. q. 8. n. 5. Paulus Censurus lib. 2. Respons. moral.

Nam ex Decreto Tridentini loci communi constat, formam, ab eo præscriptam, servandam in Matrimoniis; in eo intrinsece essentialiter sitam esse; ut adsit Parochus, vel alius Sacerdos de licentia Parochi vel Ordinarii, & duo præterea testes. Igitur si aliqua omnia tempus, & locus, & alia, accidentaria sunt. Quare non addenda sunt huiusmodi odiosæ restrictioni juris naturalis. Cuiusmodi possit idem Ordinarius suos conjungere in aliena dioecesi ex Declaratione Card. quem refert Rebellus loco citato, cur non poterit licentiam concedere, ut alter suos dioecelanos conjungat; etiam in alia Parochia?

B
Sacramentum
Matrimonii

Quod si etiam iudex, qui extra suae jurisdictionis locum iudex non est, licentiam minori tribuere potest, ut extra suae jurisdictionis locum contrahere possit, cur idem non faciet Episcopus in Matrimonii contractu? Cur etiam, cum Episcopus suis, peregrinantibus in aliena Parochia, facultatem concedit, suscipiendi ab alienis Eucharistiae & Penitentiae Sacramenta, non praebit etiam facultatem in eundem Matrimonii? Ita interrogat Pontius.

Et quis non posset ei respondere: idem non praebit, quia secundum te eodem lib. c. 16. quamvis ea licentia concedi possit extra territorium, cum ea concessio sit actus jurisdictionis voluntariae: at verò non potest dari, ut assistat quis extra propriam Parochiam contrahentium, cum ipse Parochus vel Ordinarius assistere non possit. Ecce c. 16. non potest Ordinarius assistere extra propriam Parochiam contrahentium; c. autem 29. potest Ordinarius suos conjungere in aliena dioecesi.

Sed pergamus in cap. 29. Nec obstat id, quo potissimum videtur inductus Navarrus; scilicet, Parochum vel Episcopum extra suam dioecesim esse personam privatam, & non pollere ea auctoritate publicâ, quam in celebrandis conjugis exigere videtur Concilium. Id, inquam, non obstat; quia Concilium in eo personarum genere, quarum est in Matrimonio praesentia necessaria, non requirit alicujus publici officii auctoritatem; alias neque simplex Sacerdos, de licentia Parochi, aut testes è privatorum numero, non essent idoneae personae, quod stultum est; sed tantum exigit, ut ejusmodi sint personae, quae plenam Ecclesiae fidem faciant; abstulit enim Matrimonia praesumpta.

Adde: nomen Episcopi & Parochi esse nomen hominis, publicam personam habentis & sustinentis; unde publicâ id auctoritate factum judicari debet, cum actus ille non sit jurisdictionis contentiosae, sed voluntariae. Hucusque Pontius.

Qui (ut notat Averfa sup.) quamvis mutata sententiâ contradicat nostrae Conclusio- ni c. 16. n. 4. rursus tamen c. 29. n. 9. n. cl. cio, inquit hic Auctor, an oblivione captus, vel denuò mutata sententiâ, in priorem redit. Ita Averfa.

Et ibidem ad argumentum Navarri respondet: Etsi Parochus interfir Matrimonio tanquam persona publica; tamen actus interveniendi fit privato modo, absque forma vel pompa iudicii vel Superioritatis.

Nec obstat l. 3. ff. de Offic. Praesid. ibi: Praeses in sua provincia homines imperium habet, & hoc dum in provincia est; nam si excesserit, privatus est; quippe hoc intelligendum est, quantum ad jurisdictionem contentio-

sam exercendam; secus autem quoad voluntariam, ut constat ex aliis legibus; porro ad voluntariam reducitur assistere Matrimonio, ut patet ex dictis, vel potius illa praesentia solum desideratur, ad auctoritatem praestandam Matrimonio; sed hanc praestare potest Parochus extra propriam Parochiam, cum verè persona publica & Parochus sit.

Sed & per illam assistentiam obtinetur finis dicti Decreti Trident. qui est, ut clandestinitas vitetur, & Ecclesiae constet de Matrimonio contracto. Et hoc sive una tantum pars sit extra propriam Parochiam, sive utraque; & sive ipse Pastor per se ipsum assistat, sive per alium Sacerdotem, cui absolute fecit copiam assistendi.

Quamquam hoc ultimum specialem aliquam habeat difficultatem, de qua tractat Sanchez lib. 3. disp. 34. quamvis enim Omnes fateantur, posse Ordinarium extra territorium jurisdictionem voluntariam exercere, at de delegato inferioris Principe, Multi negant, per l. 2. ff. de Offic. Proconsul. ibi: Omnes Proconsules statim quam urbem egressi fuerint, habent jurisdictionem, non tamen contentiosam, sed voluntariam; ut ecce manumitti apud eos possunt &c. Apud legatum verò Proconsulis nemo manumittere potest, quia non habet jurisdictionem talem.

Ceterum (inquit Sanchez sup. n. 2.) multò verius est, jurisdictionem voluntariam delegatam posse extra territorium exerceri; quia textus (quos retuli hoc 3. lib. disp. 19. n. 8.) indistinctè docent, posse jurisdictionem voluntariam extra territorium exerceri; nec faciunt vim in eo, quod iudicatio exercentis ordinaria sit; sed quia nulla irrogatur injuria iudicij alieni territorij, cum absque strepitu, & figura iudicij exercetur: quae ratio aequè militat in iudicij ordinario & delegato. Haec ille.

Sed quaero ego: qui sunt illi textus? Duos tantum refert Sanchez dicto loco. Primus est l. 2. ff. de Offic. Proconsul. mox pro opposita sententiâ allegata, quae videtur ponere distinctionem inter jurisdictionem ordinariam, qualem habet Proconsul, & delegatam, qualem habet Legatus Proconsulis.

Alius textus est cap. Novis, 7. de Offic. Legati. ubi sic scribit Innocentius 3. Regi Francorum: Ex parte tua querimoniam accepimus, quod, cum tibi Legatus esset certâ ratione suspectus, extra fines Regni Francorum in terram tuam interditi sententiam promulgavit. Et infra: Tua Magnificentiâ respondemus, quod, etsi fines Regni Francorum exierat, nondum tamen fuerat terminos suae Legationis egressus, cum non solum in Regno Francorum, sed in Vien. Lugdun. & Bisuntin. provinciis, injunctam sibi a nobis Legationis sollicitudinem suscepisset.

501. Per assistentiam extra propriam parochiam obtinetur finis Trident.

An iurisdictio voluntaria delegata possit exerceri extra territorium. L. 2. ff. de Offic. Proconsul.

502. Afirmas Sanchez.

503. Primus ius in quo se fundat.

Secundum;

504. Rejicitur 2. quia loquitur de jurisdictione contentiosa.

Ubi, ut manifestum est, non loquitur Pontifex de jurisdictione voluntaria, sed contentiosa, ut bene notat Glossa ibi verb. Terminos, dicens: Ex hoc videtur, quod si Legatus exiit Provinciam, ad quam destinatus est, quod amodo nec excommunicare, nec absolvere, nec causas delegare possit in illa provincia, & idem de aliis iudicibus ordinariis videtur, ff. de Offic. Præsidi l. 3. & ff. de Jurisd. omn. jud. l. ult. Videtur tamen quod possit absolvere aliquos, dum est extra provinciam; quia ea, quæ spectant ad voluntariam jurisdictionem, exequitur extra Provinciam, ff. de Offic. Proconsul. l. 2. Ad hoc dicas, quod nullus iudex potest excommunicare, vel absolvere extra suam provinciam, nam excommunicatio fit cum causæ cognitione, 2. q. 1. Nemo.

Unde non video, quomodo ex illo textu probetur, vel Ordinarium, vel delegatum posse exercere jurisdictionem voluntariam extra territorium, cum de ea non loquatur. Deinde: non loquitur indistinctè de quolibet iudice, sed de Legato Pontificis; quem Glossa satis significat esse Ordinarium, dum dicit: Et idem de aliis iudicibus ordinariis videtur.

Et loquitur de Legato Papa.

505. Ex i. jure videtur potius oppositum sequi.

Porrò alius textus, scilicet l. 2. ff. de Offic. Proconsul. videtur manifestè distinguere, & facere vim in eo, quod jurisdictione sit ordinaria; nam ideo negat, apud Legatum Proconsulis aliquem manumittere posse, quia non habet jurisdictionem talem, qualem habet Proconsul, scilicet ordinariam.

Explicatur;

Respondeo: ly Talem, non referre potestatem ordinariam, sed potestatem manumittendi. Audiamus Glossam illo verbo: Immo videtur, quod habeat: ut inf. de Manu vind. l. 1. Apud Proconsulem, quæ est contra. Sol. ibi postquam est egressus Provinciam, habet: hic ante non habet, secundum R. 2. Alii dicunt, non habere ex se, etiam post ingressum; sed habere beneficio & commissione, etiam generaliter factâ à Proconsule; arg. inf. de Offic. ejus cui man. est juris. l. Cognitio. 3. Vel dic necesse esse, ut specialis fiat commissio in talibus actis, etiam post ingressum.

506. Resp. Sanchez ad d. jus.

L. 13. ff. de Offic. Proconsul.

L. 4. ff. eod.

Hinc Sanchez suprâ n. 5. respondet ad dictam legem: Legatum Proconsulis nullam habuisse jurisdictionem, nisi ei à Proconsule demandaretur; leg. 13. ff. eod. Legati Proconsulis nihil proprium habent, nisi à Proconsule eis mandata fuerit jurisdictione. Et Proconsulem ante provincie ingressum non potuisse mandare jurisdictionem Legato; l. Observeare, ff. eod. §. 6. Post hæc ingressus provinciam, mandare jurisdictionem Legato suo debet: nec hoc ante facere, quàm fuerit provinciam ingressus. Est enim perquam absurdum, antequam ipse jurisdictionem nanciscatur (nec enim prius ei comperit, quàm in eam provinciam venerit) alii eam mandare, quam non habet.

Nisi moram in itinere facere cogere. l. 5. ff. eod. Aliquando mandare jurisdictionem Proconsul potest, etsi nondum in Provinciam pervenerit. Quid enim si necessarium moram in itinere patiat, matris sine antea Legatus in provinciam perventurus sit? Et l. 1. ff. de Manu. vindict. Apud Proconsulem postquam urbem egressus est, vindicta manumittere possumus. Sed & apud Legatum eum manumittere possumus.

Cum ergo Legatus Proconsulis prima persona esset, ante susceptam à Proconsule jurisdictionem; mirum non est, si necesse extra territorium jurisdictionem voluntariam exercere. Quod minime procederet à legato (Sacerdote) nam habet jurisdictionem commissam; nec restricta fuit ab Ordine concedente, ut solum intra territorium eam exercere. Hæc ille.

Sed nunquid foret restricta ad Parochiam si Parochus diceret Sacerdoti: Valde mihi placet, si Matrimonium in meo territorio celebrari, illa sit intra Parochiam; vel si dicitur: Concedo sibi vices meas in meo territorio Matrimonio in mea Parochia?

Respondet Sanchez sup. n. 2. negans. Quia, inquit, hæc omnia sunt conditiones restrictionis, & non causa restrictionis licentiae: quando enim dicit: In Ecclesia, nec dubitaret valide assistere in privatis domo constituta intra Parochiam. Exponit dicit: Do licentiam ad assistendum Matrimonio in mea Parochia, sensus est, ut conjugandos Matrimonio meos Parochianos. Sicut dum dicitur Clement. 1. de Sepulch. possit Religiosos audire Confessiones intra Dioccesim, non fuit animus Pontificis locum infringere, sed personas, id est, subditos illius diocesis. Hæc ille.

Solum subscribo aliquam Declarationem Card. de hac re: Au validum est Matrimonium, celebratum in Parochia viri, coram Sacerdote, habente licentiam procho viri, & presertim cum Parochus mulieris sint in diversis diocesisbus conjugati. valeat. 16. Febr. 1595.

Sit itaque finalis resolutio, valere Matrimonium, contractum coram Parochia, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarii licentia, extra Parochiam vel diocesium etiam utriusque contrahentis, ac ipsius Parochi seu Ordinarii.

Sufficit etiam alteruter Parochus five viri five mulieris. De quo utique puncto sic dicitur Aversa q. 6. Sæct. 3. Quando autem contingit virum esse subditum unius Parochi

chiaz & Parochi, & feminam alterius, Navar. in Sum. c. 25. in 1. editione docuit, debere Matrimonio assistere Parochum proprium femine. Et refertur quedam Declaratio Sacre Congreg. sup. Concil. Quando contrahentes sunt diversarum Parochiarum, sufficit proprius Parochus mulieris, qui interfuit Matrimonio. Et ita quoque servatur Romæ & alibi.

Satis tamen certum & exploratum est, sufficere alterutrum Parochum, siue mulieris, siue viri. Ita omnes docent & Navarri ipse in posteriori editione. Et in hunc sensum refertur Declaratio Sacre Congreg. Et ubi dicebatur sufficere Parochum mulieris, non excludebatur Parochus viri; sed demonstrabatur, non requiri utrumque Parochum simul.

Certe enim non requiritur uterque simul, quia Concilium decrevit tantum, ut coram Parocho contrahatur Matrimonium, id est, uno Parocho. Et ita praxis totius Ecclesie observat, & observabat etiam ante Concilium, ratione præcepti, quod & tunc aderat, contrahendi coram Parocho. Hinc non est major ratio, cur potius Parochus mulieris, quam viri requiratur ad valorem Matrimonii, cum ex jure non habeatur talis determinatio, quare alteruter æque sufficit.

Ex convenientia tamen quadam factum est, ut potius assistere soleat Parochus mulieris: quia magis decebat virum accedere ad Parochiam mulieris, quam e contra. Immo ex consuetudine Parochorum & populi, aut ex præcepto peculiari Episcopi in sua dioecesi, fieri potuit, ut sub obligationem caderet, quod Parochus mulieris assisteret, quamvis id ad valorem non requiratur. Hactenus Aversa.

Majus autem dubium est; an peccet Parochus assistens in aliena Parochia aut dioecesi, sine licentia Parochi seu Ordinarii loci. Peccare, inquit Aversa sup. affirmant Henriquez l. 11. de Matr. c. 3. n. 2. & Rodrig. to. 1. Sum. c. 219. n. 7. Ed quod hic est actus jurisdictionis, aut saltem auctoritatis in foro externo: qui proinde non potest licite exerceri extra proprium locum, & in loco alterius Superioris. Idedque nec potest Episcopus licite conferre Ordines aut primam Tonsuram, aut Confirmationem, etiam propriis subditis, in aliena dioecesi, absque licentia alterius Ordinarii: nec Parochus ipse benedicere nuptiis extra propriam Parochiam.

Negant tamen peccare Coninck disp. 27. dub. 2. Concluf. 6. Sanchez lib. 3. disp. 19. q. 3. & Alii, & probabile censet Diana part. 3. tract. 4. resol. 232. Ed quod hic actus non exercetur cum strepitu aut pompa, sed privato modo. Ac valde differt ab aliis actibus, qui ex genere suo exercentur cum strepitu aut pompa: quales sunt etiam collatio Ordini-

num & Confirmationis, & benedictio ipsa nuptiarum, ut notum est.

Quare offenditur Superior in suo loco, si alius extraneus exercent ibi hujusmodi actus per se publicos & solemnes: non autem si exercent aliqueum actum privato modo, ut audire Confessionem, & sic etiam assistere Matrimonio suorum subditorum. Et ita hoc potest quidem admitti: dum modo id ita reipsa fiat absque strepitu & concursu, & in loco privato, ac non expressè contradicente & invito proprio Parocho ejus loci. Hæc ille.

Ubi tacitus videtur innuere, id non posse fieri, expressè contradicente & invito proprio Parocho ejus loci; cujus quidem contradicentia seu contradictionis non meminerunt Sanchez aut Coninck, quorum ille sup. n. 18. sic ait: Verum probabilius mihi est, nullo modo peccare, cessante scandalo, nec puniendum esse.

Probatur: quia minus est auctoritatem præstare Matrimonio, quam exercere actum jurisdictionis voluntariæ, cum uterque actus fiat tanquam à persona publica (privatus enim nulla jurisdictione uti potest) & præstare auctoritatem, tantum sit interesse tanquam testem, habentem qualitatem & dignitatem Parochi, quod fieri potest à Parocho excommunicato denunciato; exercere autem jurisdictionem voluntariam, ultra dignitatem personæ publicæ, postulat jurisdictionem nullo modo esse impeditam; quare si exercentur ab excommunicato denunciato, nihil prorsus fit. Si ergo potest Parochus in aliena dioecesi exercere jurisdictionem voluntariam erga subditos, audiendo ipsorum Confessiones, juxta ferè omnes, poterit à fortiori assistere Matrimonio, quod minus est.

Præterea; quia, attento jure antiquo, poterat Episcopus in aliena dioecesi conferre propriis subditis primam Tonsuram, & Pontificalibus vestibus indutus celebrare, absque licentia Episcopi illius dioecesis: ergo à fortiori poterit licite Matrimonio interesse, cum illa multò digniora sint; sunt enim actus Ordinis & jurisdictionis Episcopalis; interesse autem Matrimonio nec est actus Ordinis, nec jurisdictionis, sed testificatio quædam personæ, dignitatem habentis.

Tandem; quia nullo jure interdictum invenio Parocho, assistere Matrimonio extra propriam Parochiam: nec Parochus alienus jure offendi ex hoc potest, cum id non pertineat ad jurisdictionem contentiosam. Hæc ille. Ergo secundum ipsum id licitum est, etiam expressè contradicente & invito proprio Parocho ejus loci, secluso scandalo.

Idem docet Coninck supra, dicens n. 23. Ex his sequitur primò, ex rationabili causa, & cessante scandalo, etiam licite illud facere, quia

513. Quid si Parochus aliena Parochia expressè contradicent?

Probatur licere ex Sanchez.

514. Secunda pro batio.

Tertia.

515. Idem docet Coninck.

510. Non requiritur uterque simul.

Coninck in præf. de matr.

511. Peccat Parochus assistens in aliena Parochia aut dioecesi, sine licentia Parochi seu Ordinarii loci.

512. Negant tamen peccare Coninck disp. 27. dub. 2. Concluf. 6. Sanchez lib. 3. disp. 19. q. 3. & Alii.

quia nullibi est prohibitum, ut bene Sanchez lib. 3. disp. 19. n. 17. In quibusdam tamen locis, statuto provinciali id videtur prohibitum.

Sequitur 2. multò magis existentem extra Parochiam suam vel diocesim posse alteri facere potestatem, ut in sua diocesi Matrimonio assistat; quia minorem strepitum exigat. Nec ulla est ratio, cur hoc possit prohiberi. Hæc ille.

Ubi etiam non meminit contradictionis, de qua Diana sup. nisi fortè impliciter in illis verbis: *Ex rationali causa, & cessante scandalo*, quasi semper scandalosum sit, id facere, expressè contradicente & invito proprio Parocho ejus loci; quod ego difficulter possum credere, cum Parochus ejus loci non habeat jus contradicendi, & fieri possit, ut irrationabiliter contradicat.

Ceterùm si à me queritur; quid sit contrahere præsentè Parocho, si ve præsentia Parochi requiratur, ut Matrimonium valeat, juxta dictum Decretum Concilii Tridentini? Respondeo:

CONCLUSIO XIV.

Ut valeat Matrimonium, non requiritur præsentia libera Parochi, vel postulata; modò actum percipiat per se, vel per interpretem, ita ut de ea testari possit.

516.
Duplex est
præsentia,
moralis &
physica.

Quid addat
moralis ul-
tra physi-
cam.

517.
Probat
quod requi-
ratur mora-
lis.

L. 209. ff.
de Verb.
signif.

Hæc Conclusio plures continet difficultates, quæ singulatim hic examinandæ sunt & enucleandæ. Prima est; an requiratur præsentia moralis seu humana, an verò sufficiat physica seu corporea.

Quid hæc sit, omnibus notum arbitror, eamque planè necessariam esse, nemo dubitat. Porro præsentia moralis seu humana, ultra physicam addit usum rationis, & advertentiam ad id, quod agitur, in præsentè casu, ad contractum Matrimonii. Atque hanc etiam requisitam esse ad valorem Matrimonii, Omnes passim docent.

Probat autem ex verbis Concilii Tridentini, quibus utitur scilicet 24. de refor. Matr. c. 1. in Decreto irritante: *Qui aliter, quam præsentè Parocho &c. sed qui non adest more humano, intelligens & advertens, quid agatur, non censetur in jure præsentens*; arg. l. 209. ff. de Verb. signif. in principio: *Coram Titio aliquid facere jussus, non censetur eo præsentè fecisse, nisi is intelligat. Itaque si furiosus, aut infans sit, aut dormias, non videtur coram eo fecisse.*

Proinde si in casu proposito Parochus, aut unus ex testibus furiosus sit, aut infans, aut

dormiat, vel certè cæcus sit & furdus, non videtur coram eis contraxisse, quod tamen Tridentino requiritur.

Dico: *Cæcus & furdus*; quia si solum cæcus sit potest contractum percipere auditu & ita intelligere, quid agatur; si autem solum furdus, potest percipere visu, quod per verbis tantum, sed etiam alius signis Matrimonium contrahitur, ut patet ex alibi dictis.

Debet ergo esse talis præsentia, per quam possit obtineri finis dicti Decreti, qui est: Parochus & testes possint testari de Matrimonio contracto, ne, vivente primò aut aliquis possit ducere secundam, eò quod primum Matrimonium nequeat constare. Et hæc, ut satis patet ex principio dicti Decreti. Non quòd finis legis cadat sub legem; sed quòd ex illo colligamus, quid Constitutio per præsentiam requisitam intellegendam autem non potest aliquis testari de eo, quod nullo modo percipit seu intelligit.

Et hinc eodem capite sic ait Constitutio: *Ubi Parochus, viro & muliere conjugum eorum mutuo consensu intellexit, ut habeat. Ergo Parochus debet intelligere Matrimonium, antequam eos conjungat. Et quomodo poterit intelligere, nisi aliquo testis eorum percipiat? Nam intelligens pro hoc actu rerum, dependet à sensibus exterioribus.*

Quid ergo, dicit aliquis; si Parochus accesserit animo attendendi, quævis tempore contractus distrahatur evagatione mentis, valebitne Matrimonium? *Admiranda hæc quæz l. 1. 1. de Matr. c. 3. n. 1. in comment. hanc l. F. quia, inquit, habet attentionem virtuosam, qualis sufficit pro aliis Sacramentis & Missa.*

Sed hoc est minus verum (ait Sanchez 3. disp. 39. n. 5.) Quia in Missa requiritur attentio, non ut audiens sit testis, sed ut obita reverentia servetur Missæ, & actus Religionis: quod debetè observandum ex fragilitate divagatur: & tamen etiam Sacramenta requiruntur intentione faciendi & recipiendi Sacramentum, ut confessio & receptio sit actus fictitius & vanus, quæ intentio virtute durat, dum a principio habita est, nec in contrariam mutatur. Intentio autem & advertentia Parochi & testium desideratur, ut ipsorum testimonio Matrimonium comprobari possit, contraque Ecclesiæ, quod testimonium nullo modo testari possunt, nisi actu advertent; ergo nec per Matrimonium.

Et confirmatur; quia in Sacramento presentitæ, dum Sacerdos est futurus peccatorum iudex, quantum vis voluerit advertentem, si actu non advertit, minime sufficit ergo nec in Sacramento Matrimonii, ubi Parochus est tanquam testis. Et confirmatur

B. O. SACR. MATRIMONII